

κοινὸν Ἀριστοτέλει καὶ Πλάτωνι, ὡσπερ Θεοδώρου διῆχυριζομένου κοινόν τι τοῖν ἀνδροῖν τούτοιν εἶναι. καὶ μοι ἔπεισι τὸ Ὁμηρικὸν ἐκεῖνο καὶ μάλα ἐν καιρῷ σοι φάγαι·

»Θερσῖτ' ἀκριτόμυθε, λιγύς περ ἐών ἀγορητής.«

5   'Επίσχες σαυτοῦ τὴν ἀκόλαστον γλῶτταν, πτύσας τὸ τῆς παροιμίας εἰς κόλπον, μηδὲ κάνθαρος ὃν Ἀριστοτέλει λέοντι μάχου. σαυτὸν μὲν γὰρ τὰ μέγιστα βλάψεις, ἐκεῖνῳ δ' οὐδένα μῶμον προστρίψῃ, οὐ μᾶλλον ἢ ἥλιον B 11 ἀμαυρῶσαι βουλόμενος βάλλων πηλῷ, σήτητον γὰρ τὸ κλέος τοῦ ἀνδρὸς L 101^v καὶ οἱ λόγοι, καὶ οἷοι τοὺς αὐτοῖς ἀντιλέγοντας ῥῆστα ἀν διολλύναι. ἐάσας 10 οὖν καὶ αὐτός, ἀνθρωπίσκε, ἀντιλέγειν αὐτῷ, καὶ σαυτὸν κατὰ τὸ Δελφικὸν γράμμα γνούς, πυξίον λαβών, τοσούτου γὰρ ἀξιος εῖ, κάθου.

Μιχαῆλος. »Οὐκ ἔρρωται σοι δὲ λόγος καίπερ μέγα αὐχοῦντι ἐπ' ἐπιστήμῃ 10, 1 τῇ λογικῇ.«

'Ανδρόνικος. "Ἐρρωται καὶ μάλα καλῶς, ὡς ἥλιθιε. καὶ ἔοικας σύ, μᾶλλον² 15 δὲ καὶ πάνυ δῆλος εῖ, σοφίσασθαι μὲν καὶ παραλογίσασθαι καὶ μάλα πρόδημος εἶναι· ἀεὶ γὰρ ἡ φύσις σου ρέπει πρὸς τὸ κακοποιόν, ὑπ' ἀβελτηρίας οὐδὲ τοῦτο οἶδε τε εἶναι ποιεῖν, ὡς ἐξ ἄλλων τε κομιδῇ ἐάλως καὶ οὐχ ἥκιστα ἐκ τῶν νῦν ἀντιλογιῶν. οὐδὲ γὰρ ἀρχὰς γοῦν ἐπιστήμης λογικῆς δλῶς εἶδὼς φαίνη. ἐπειτα αὐτός ὃν τετυφώμενος Θεόδωρον ἀλαζόνα καλεῖς, ἀνδρα τὸ 20 μέτρον τε ἐν πᾶσι τηροῦντα καλῶς καὶ τὸ εἶναι πρὸ τοῦ δοκεῖν εἴπερ τις ἄλλος τιμῶντα, ὡς μηδένα εἶναι τῶν ἐκείνων ἐξ δεῦρο συγγενομένων, δις οὐκ ἀγαταὶ τε καὶ ὑπερεπαινεῖ τὸ σῶφρόν τε καὶ φιλόσοφον ἥθος αὐτοῦ. πάντας γὰρ ὡς ἀληθῶς δὲ ἀνὴρ εἰς τὴν αὐτοῦ εὐφημίαν ἀνήρηται. τὸ δὲ ἐν πᾶσιν ἀγχίνουν καὶ ἀκριβὲς τοῦ ἀνδρός, οὐκ ἐν τῷ διαλέγεσθαι μόνον, τίς οὐχ ὑπερθαυμάζει; 25 διν αὐτός, ἀμαθέστατε, ἐξελεγχθῆναι φῆς μηδὲ ὅτιον ἐπαίτοντα διαλεκτικῆς, ἐν Ἰταλίᾳ καὶ παιδευθέντα καὶ διαπρέψαντα καὶ τῶν πρώτων ὑπὸ τῶν ἐταίρων ἀξιωθέντα τιμῶν καὶ ὑπὸ τῶν τῇδε σοφῶν χειροτονηθέντα διδάσκαλον. ἀλλὰ δὴ καὶ τοσαύτης νῦν οὖσης ἀφθονίας ὡδε σοφῶν ἀνδρῶν, πῶς δὴ πιστεύσειεν ἀν τις τοσοῦτον χρόνον αὐτοὺς ἀπατᾶσθαι, ὡστε αὐτὸν τούτους "Ἐλληνα 30 Ἰταλούς οὗτω καὶ φιλεῖν καὶ ἐπαινεῖν καὶ ταῖς τιμαῖς τιμὰς προστιθέναι καὶ ταῖς δωρεαῖς δωρεάς, εἰ μὴ δι' ὑπερβάλλουσαν ἀρετὴν τε καὶ λόγους; οὐ γὰρ διὰ σπάσιν σοφῶν ἀνδρῶν, οὔ. πῶς δὲ καὶ οὐκ ἔρρωσθαι φῆς τὸν λόγον, δις γε καὶ μάλα εὖ ἔχει; ἀληθῆ τε γὰρ ἔλαβε καὶ συλλογιστικῶς συνεπέρανε.

Σὺ δὲ εἰ μὲν τὸ δεύτερον ἀρνήσασθαι τῶν λημμάτων ἐβάλου, τί σοι βούλεται³ 35 τὸ μὴ ἐν τῇδε τῇ ὑποθέσει τὸ ἀξιωματικόν ἀληθεύειν, ἢ ἵν' ἀφρονέστατος ἀνθρώπων B 11^v ἀναφανῆς; εἰ δὲ τὸ πρότερον ἀρνήσασθαι βούλει, ἔχομένως μὲν τῷ σῷ σκοπῷ λέγεις. πληγῶν δὲ δικιῶν σοι δεῖ τοιαῦτα ἀρνουμένω ἀξιωματα, ἀ γε, οὐδεὶς δοτις οὐκ ἀξιώσειε, δῆλα καὶ τυφλοῖς δητα. ἀεὶ γὰρ δι' δὲ ὑπάρχει ἔκαστον,

10 ἀντιλέγειν L ἀντιλέγων B | 19 τετυφώμενος L τετυφόμενος B | 20 εἴπερ L
ώσπερ B | 22 ὑπερεπαινεῖ I. ἐπαινεῖ B | 26 διαπρέψαντα L διατρέψαντα B

4 Hom. Il. B 246. | 12 Mich. Ap. Obiect. c. 3, 3 (*supra* p. 164, 19 sq.). |
35 cf. Mich. Ap. Obiect. c. 3, 4 (*supra* p. 164).

L 102 ἐκεῖνο μᾶλλον ὑπάρχει. εἰ οὖν διὰ τὰ καθόλου τὰ καθ' ἔκαστα, τὰ καθόλου μᾶλλον οὐσίαι. εἰ δὲ διὰ τὰ καθ' ἔκαστα τὰ καθόλου, τὰ καθ' ἔκαστα μᾶλλον οὐσίαι. ἀλλὰ μὴν διὰ τὰ καθ' ἔκαστα τὰ καθόλου. μὴ διὰ τούτων οὐδ' ἀν τὰ καθόλου εἴεν ἐν τοῖς καθ' ἔκαστα τὸ εἶναι ἔχοντα. τὰ καθ' ἔκαστα ἄρα μᾶλλον οὐσίαι. αὐτὸς δὲ τὸ μὲν τὰ τοιαῦτα ἐλέγχειν ὑπ' ἀδυνασίας ἔξεκλινας. 5 ἀπατηθεὶς δὲ καὶ νομίσας ταύτὸν εἶναι τὸ διὸ δ τῷ ἐξ οὗ, ἔτι πρὸς τὸ ἀξιωμα ἀπαντᾶς δεικνύει, ἐφ' ὃν ὁρθῶς καὶ ἐφ' ὃν οὐκ ὁρθῶς ἀν ἥρθείη.

* "Ιδωμεν δὲ οὔτωσί. διὰ τὸν θεὸν φῆς τὰ νοητά, καὶ διὰ τὸν Ὀδυσσέα Τηλέμαχος. καίτοι τὸ μὲν διὰ τὸν θεὸν τὰ νοητὰ λέγειν ἀληθές, ἢ τελικόν ἔστιν αἴτιον. διὰ τὸν Ὀδυσσέα δὲ δ τηλέμαχος, πῶς μὴ διὰ τούτους τελικοῦ αἴτιου 10 τοῦ Ὀδυσσέως; τὸ μὲν γάρ διὸ τῷ τελικῷ ἀπονέμομεν, τῷ δὲ ὑλικῷ τὸ ἐξ οὗ. τῷ δὲ ποιητικῷ, εἰ μὲν τῆς αὐτῆς ἔστι φύσεως τῷ ἀποτελουμένῳ, καὶ αὐτῷ οὐδὲν κωλύει τὸ ἐξ οὗ ἀπονέμειν, εἰ δὲ οὐ τῆς αὐτῆς, τὸ ὑφ' οὗ. ὑπὸ θεοῦ μὲν γάρ τὰ πάντα παρῆχθαι φαμεν, ἐκ τοῦ Σωφρονίσκου δὲ τὸν Σωκράτη. διὰ τούτους οὖν διὰ Σωφρονίσκον Σωκράτους, τελικὸν αἴτιον δ Σωφρονίσκος ἔστι. 15 μὴ διὰ τελικοῦ τοῦ Σωφρονίσκου, οὐ διὸ ἐκεῖνον, ἀλλ' ἐκεῖνου δ Σωκράτης. οὔτωσὶ μὲν οὖν λαμβάνοντι τὸ διὸ δ, ἔωλός σοι δ λόγος δοκεῖ. ψευδῆ τε γάρ λαμβάνεις καὶ καθ' ἡμῶν οὐδ' ὅτιοῦν συμπεραίνεις. ἦν δὲ ως τὸ οὗ ἀνευ τὸ διὸ δ λαμβάνης, ὡσπερ φαμέν διὰ τὸν ἀέρα τὰ ζῷα ἀναπνεῖν, ως ἀνευ αὐτοῦ ἀναπνεῖν μὴ δυνάμενα, καθ' ἡμῶν μὲν οὐδ' οὔτω περαίνεις οὐδέν. ἡμεῖς γάρ 20 B 12 τὰ γένη καὶ τὰ εἶδη διὰ τὰς πρώτας οὐσίας εἶναι φαμεν, ως μὴ οὐσῶν ἐκείνων μηδὲ ταῦτα οἶόν τε εἶναι. τό γε μὴν διὰ Σωφρονίσκον λέγειν εἶναι Σωκράτη, ως δὴ μὴ διὰ Σωφρονίσκου μηδὲ ἐκεῖνον εἶναι, οὕτ' εὔλογον οὕτ' ἀληθές. περιῆν γάρ Σωκράτης καὶ Σωφρονίσκου τεθνηκότος. ἀλλὰ δὴ κάκεῖνο πῶς οὐ γελοῖον, ἐφ' οἷς τὸ ἀπλοῦν ἀπλοῦν τίθεσαι αἴτιον, ως δὴ μὴ καὶ συνθέτου 25 δυνατὸν εἶναι; καὶ ως ἔοικε, σὺ σαυτοῦ τὸν σὸν πατέρα αἴτιον νομίζεις μόνον, περαιτέρω δὲ οὐδέν. οὐδὲ τὸν τοῦ ἥλιου νοῦν σὺ νομίζεις αἴτιον ἄρα, οὐδέ γε τὴν τοῦ κόσμου ψυχήν, ἃς τὰς ἐνεργείας καὶ μέχρι τῶν ἐλίκων φθάνειν Πλήθων διέσχυρίζεται.

5 Ταυτὶ μὲν οὖν σοῦ τοιαῦτα. δὲ μετὰ τοῦτο σου λόγος τί σοι πρὸς τῶν 30 L 102^ν λόγων αὐτῶν βούλεται; οὐδὲν γάρ πρὸς ἡμᾶς, καὶν εἰ τὸ μὲν σύνθετον ἐξ ὑλης καὶ εἶδους, τὸ δὲ εἶδος τῆς ὑλης μᾶλλον αἴτιον τοῦ συνθέτου. οὐδὲ γάρ τῷ ταῦτα εἶναι τὸ τὰ εἶδη τῶν καθ' ἔκαστα μᾶλλον εἶναι οὐσίας ἐξ ἀνάγκης συμβαίνει, ἀλλὰ τὸ τὸ εἶδος μᾶλλον οὐσίαν εἶναι τῆς ὑλης. δ δὴ καὶ ἡμεῖς τιθέμεθα Ἀριστοτέλει ἐπόμενοι, τὸ μὲν εἶδος θεῖον καὶ ἀγαθὸν καὶ ἐφετὸν 35 λέγοντι, τὴν δὲ ὑλην αἰσχρὰν καὶ δσα τῆς ὑφέσεως, εἰ καὶ μὴ καθ' αὐτήν, ἀλλὰ κατὰ συμβεβηκός. εἰ δὴ οὖν τὰ τοιαῦτα ἀγνοεῖς, τί τοῦ Κοροίβου διενήνοχας, εἰπέ μοι.

11, 1 Τοιτὶ μὲν οὖν αὐτῷ τοσοῦτον κατόρθωμα. δ' ὡσπερ τι μεγάλα τοῖς προκειμένοις συμβαλλόμενον συμπεράνας ἐπιφέρει ἔτερον λόγον αὐτός τε ἀπατώ- 40 μενος καὶ ἡμᾶς ἀπατῆσαι θέλων. φησὶ γάρ

Μιχαῆλος· »Ἐτι ἔτερον ἐνέργειᾳ μὴ δν αὐτό τε εἰδοποιεῖ καὶ πρὸς τὸ ἐντελεχείᾳ παράγει. ἐκεῖνό ἐστι πρῶτον δν καὶ μᾶλλον ὑπάρχον. τὰ δὲ εἰδη τὰ καθ' ἔκαστα παράγει εἰς τὴν ἐνέργειαν, καὶ ταῦτα τὴν κατὰ μέρος.«

Ανδρόνικος. Εἰ μὲν ἔξηρημένα τὰ εἰδη τῆς ὅλης ἡμεῖς ἐτιθέμεθα, λόγον² 5 δν Ἰσως εἶχεν, δπερ αὐτὸς φήσ. ἐπειδὴ δὲ ἔνυλα ταῦτα τιθέμεθα, οἶον βεβαπτισμένα ἐν τῇ ὅλῃ ὑπάρχοντα, οὐκέτι συγχωροῦμεν, δπερ αὐτὸς οἴει συνάγεσθαι. οὐ γὰρ ἀπλῶς τὰ εἰδη τὰ καθ' ἔκαστα παράγει εἰς τὴν ἐνέργειαν, ἀλλ' ἀρχὴ καταβληθεῖσα πρῶτον ἐν τῇ ὅλῃ, ἥτις δεκτικὴ αὐτῆς τε τῆς ἀρχῆς καὶ τῶν B 12^v μετ' αὐτὴν ἐπομένων ἐστίν. ἐκείνη μὲν ἐποίησε τοδὶ οὐ ποιητικὴ πέφυκε, 10 κάκεῖνο ἀλλο, καὶ τοῦτο ἔτερον, μέχρις ἂν τοῦ τέλους τύχωσι. τοῦτο δ' ἐστὶ τὸ φυσικὸν εἰδος, οὔπερ ἀρχὴ τὸ καταβληθὲν πρῶτον ὑπῆρχεν. καθ' ὅσον μὲν οὖν τοῦ εἰδους ἐφιεμένη ἡ φύσις πάντα ποιεῖ, ὑφ' οὐ κινεῖται, οὐχ ὡς εἰδους μόνον, ἀλλὰ καὶ ὡς τέλους, καὶ τούτου τυχοῦσα ἰσταται καὶ οὐ πολυπραγμονεῖ περαιτέρω, ὑπὸ τῶν εἰδῶν τὰ καθ' ἔκαστα παράγεσθαι ἀν ρηθείη. 15 καθ' ὅσον δὲ τὰ εἰδη, δυνάμει δντα ἐν τῇ ὅλῃ, ἐνέργειᾳ τοιαῦτα γίνεται διὰ τὰ καθ' ἔκαστα — δ γὰρ δυνάμει ἀνθρωπος διὰ Καλλίαν ἐνέργειᾳ τοιοῦτος γέγονε —, τὰ εἰδη διὰ τὰ καθ' ἔκαστα εἰς τὸ ἐνέργειᾳ παράγεσθαι ἀν ρηθείην. καὶ μᾶλλον τε οὔσιαι καὶ διὰ τοῦτο τὰ καθ' ἔκαστα τῶν καθόλου ἀν εἰεν, 20 ὡς μὴ ἀν δύνασθαι ὑπάρχειν μὴ δντων γε τῶν καθ' ἔκαστα, ἐν αὐτοῖς τὸ εἰναι ἔχοντα, καὶ διὰ ταῦτα τὸ ἐνέργειᾳ ὑπάρχειν ἔχοντα καὶ ἐνέργειᾳ ὑπὸ τούτων περιεχόμενα, καὶ δυνάμει ταῦτα γε περιέχῃ. εἰ δὲ καὶ τὰ καθ' L 103 ἔκαστα τοῖς καθόλου συναναιρεῖσθαι φαμεν, ἀλλ' οὐχ ὡς ἐν ἐκείνοις τὸ εἰναι ἔχοντα, ἀλλ' ὡς ἐκείνων συμπληρωτικῶν δντων τῆς οὔσιας αὐτῶν.

Τουτὶ μὲν οὖν σου τὸ γρ̄φον, ὡς ὁρᾶς, διαλέλυται. σὺ δ' ὡσπερ μετ' s 25 ἐπιστήμης ἀπάσης τοὺς λόγους πεποιηκώς μάλα σοβαρῶς τοὺς ὑπὸ τῶν ἀλλων εἰρημένους ἀξυμβλήτους καλεῖς, ὡς δὴ τῷ οὗτῳ φάναι καὶ οὗτως ἔχειν ἐπόμενον, ἀλλὰ μὴ καὶ τυφλῷ δῆλον ἐσόμενον, τίς δ τοῖς ἀσυμβλήτοις παρὰ πάντα τὸν λόγον χρώμενος. μόλις δὲ νῦν ἀνανήψας, πρότερον κραιπαλῶν, διδοὺς τὴν προτέραν τῶν προτάσεων, ἀρνούμενος δὲ τὴν ἔτέραν, τὰ ζητούμενα 30 φῆς λαμβάνειν ὡς ὅμολογούμενα, ὡσπερ εἰ ἐτίθει ταύτην ἀξιωματικῶς, ἀλλὰ μὴ ἀποδειχῶς ἐτύγχανεν δν. σὺ δ', εἰ μὲν οἶδες τε εἰ λόγῳ αἱρεῖν τὰ καθόλου τὰ γε ἐν τοῖς πολλοῖς, μὴ οὐκ ἀδύνατον εἰναι τῶν πρώτων μὴ οὔσῶν οὔσιῶν — τούναντίον γὰρ Θεόδωρός τε καὶ πρό γε αὐτοῦ Ἀριστοτέλης ἀποδειχατον — τί οὐχ αἱρεῖς; εἰ δ' οὐχ οἶδες τε εἰ, τί ληρεῖς ὡσπερ ἀπ' δνου καταπεσών; B 13 35 πῶς δὲ καὶ ἀσυμβλήτους φῆς τὰς προτάσεις, ἐν οἷς τὸ μέσον, φ τὰ ἄκρα συνάπτεται, ὑπόκειται μὲν τῷ πρώτῳ, κατηγορεῖται δὲ τοῦ ἐσχάτου;

Μιχαῆλος. »Εἰπέ, πρὸς θεοῦ, πόθεν ἔμαθες λέγειν τὰ εἰδη τὸ εἰναι 12, 1 ἔχειν διὰ τὰ καθ' ἔκαστα, ἀναγκαῖον δν τὰ καθ' ἔκαστα ὑπάρχειν διὰ τὰ εἰδη, λόγοι τοῦ θεοῦ δντα.«

3 καὶ ταῦτα L] B om. | 14 ρηθείη L ρηθείην B | 24 γρ̄φον] γρύφον L B | 26 τῷ οὗτῳ L τὸ οὗτῳ B | 31 οἶδες τε L] B om. τε | 37 εἰπέ scripsi ἐπει L B

1 Mich. Ap. Obiect. c. 3, 5 (*supra* p. 165, 7—9). | 37 Mich. Ap. Obiect. c. 3, 5 (*supra* p. 165, 21—23).

- 2   'Ανδρόνικος. Εἴρηται πρότερον, ώς οὐ περὶ τῶν εἰδῶν ἔκείνων ὁ λόγος ἡμῖν, ἀλλὰ περὶ τῶν ἐν τοῖς πολλοῖς. σὺ δ', ἐξ ὧν τε εἶπες, ἐξ ὧν τε νῦν λέγεις, τήν τε διαφορὰν πάνυ τοι ἐλέγχῃ μὴ συνιεῖς, καθ' ἣν Πλήθων πρὸς Ἀριστοτέλη περὶ οὐσίας διαφέρεται, δπερ αὐτὸς ἀρχόμενος διῆσχυριζόμην, τά τε εἰδη τὰ χωριστὰ μηδ' ὅπωσοῦν συνιέναι πεφώρασαι, δπως οἱ περὶ Πλάτωνα τίθενται, 5 ἐν τῷ τοῦ μεγάλου θεοῦ νῷ ταῦτα λέγων μπάρχειν καὶ λόγους αὐτοῦ ταῦτα δημιουργικοὺς εἶναι οὐκ ἀνουσίους. ἢν τε οὖν τὸ πρῶτον νοῦν καλῆς, ἀμαρτάνεις τῶν περὶ Πλάτωνα Περιπατητικὴν τὸ τοιοῦτο καινοτομίαν καλούντων καὶ οὐχ ὑπὲρ τὸν νοῦν μόνον, ἀλλὰ καὶ ὑπὲρ τὸ δὲ αὐτὸς τιθεμένων· ἢν τε τὸν προσεχῆ τοῦδε τοῦ οὐρανοῦ δημιουργὸν νοῦν καλῆς, καὶ οὗτω πλημμελεῖς 10 οὗτε διακρίνων ἀπ' αὐτοῦ τὰ εἰδη οὔτε πρὸ αὐτοῦ ταῦτα τιθέμενος, δέον δια-
L 103^v κεκριμένα τε καὶ πρὸ αὐτοῦ ταῦτα τίθεσθαι, ώς διὰ πολλῶν ἐφόδων ὁ Πρόκλος δείκνυσι, καὶ μὴ τὸ δὲ μόνον τῷ πρώτῳ τις, ἀλλὰ καὶ τὸ δὲ διαθῆ, τὸν δὲ δημιουργὸν συνάψῃ τοῖς εἰδεσιν. δ δὴ καὶ Πλήθων ἀξιοῦν δοκεῖ.
- 3   Καὶ οὗτω δικῆ πλημμελεῖς, τῇ μὲν τὸ πρῶτον νοῦν καλῶν, ὑπὲρ τὸν 15 νοῦν τιθεμένων ἔκείνων, τῇ δὲ τὰ εἰδη μὴ διακρίνων ἀπὸ τοῦ νοῦ. Πλάτων γε μὴν ἔοικεν ὑπὲρ τὸ δὲ ἐν δὲ τὸ ἐξηρημένον ἐν τίθεσθαι ἀξιῶν, ἐν οἷς ἐν Φιλήβῳ μὲν εἰπὼν μεμῆθαι τὸ δὲ ἐξ ἀπειρίας καὶ πέρατος, τούτοιν ἀμφοῖν τὸν θεὸν ὑποστάτην φησίν, οὕτως ἔκεῖ τὸ πρῶτον καλῶν. ἐν δέ γε τῇ πρώτῃ τῶν Παρ-
μενίδου ὑποθέσεων σαφῶς ὑπὲρ τὸ δὲ ἐν δὲ τὸ ἐξηρημένον ἐν ἀποδείκνυσιν, 20 ώς δὲ καὶ τῷ Σοφιστῇ ἀπηντηκώς ὁ Ἐλεάτης ξένος πρὸς Παρμενίδην, ἐν
B 13^v εἰπόντα τὸ δὲ, ἀτοπα πλείω ἐπιφέρει τοῖς μὴ διακρίνουσι τὸ ἐξηρημένον ἐν τοῦ ἐνδὲ διντος. τό τε γάρ πλήθος, φησίν, ἐν τοῖς οὖσιν οὐκ ἔσται. τά τε πράγματα δνομάζειν οὐχ οἶδιν τε. καὶ τό τε δνομα τῷ πράγματι καὶ τὸ πράγμα τῷ δνόματι ταῦτὸν ἔσται. καὶ ταύτη τό τε πράγμα πράγματος, ἀλλ' οὐκ δνόματος πράγμα, 25 καὶ τὸ δνομα τοῦ δνόματος δνομα, ἀλλ' οὐ πράγματος ἔσται.
- 4   'Ων αὐτὸς ἐπαίτων οὐδέν, τά τε παρατυχόντα μηδενὶ ξὺν νῷ φθέγγη, μᾶλλον δ' ἐμεῖς »δ τι κεν ἐπ' ἀκαιρίμαν γλῶσσαν ἐπος ἔλθη προφέρων εἰκῇ καὶ νόθ' ἀττα δόγματα τολμᾶς ὑπ' ἀμαθίας Πλάτωνι προσποιεῖν, Πλατωνικὸς μὲν καὶ λίαν γλιχόμενος εἶναι, οὕπω γε μὴν τοῖς Πλάτωνος προστυχῆς γεγονώς, 30 δέον ἡ μετὰ ἀκριβεστάτης ἀληθείας καὶ ἐπιστάσεως περὶ τῶν τοιούτων ἀπο- φαίνεσθαι, οὕτω τοι θείων διντων καὶ ὑψηλῶν καὶ τὴν τῶν πολλῶν ἔξιν ὑπερ- βαλλόντων, καὶ ἐν οἷς μέγιστος κίνδυνος ἀποπεπλανῆσθαι τοῦ ἀληθοῦς, ἡ τῷ δευτέρῳ χρησάμενον, δ φασι, πλῷ σιωπὴν ἄγοντα τὰ σαυτοῦ τε πράττειν καὶ τὰ μὴ προσήκοντά σοι μὴ προσποιεῖσθαι, ἀλλὰ μὴ λέγοντα, περὶ δὲ οὐκ 35 οἰσθα, ἀσχημονεῖν καὶ γέλωτα διφλισκάνειν παρὰ πᾶσιν, δσοις νοῦ καὶ σμικρόν τι προσήρηται. ἀποσεμνύνεις μὲν γάρ σου τὸν λόγον, παρὰ πάντας ἀνθρώπους λέγων ἀνθρωπὸν εἶναι καὶ παρὰ πάντας ἵππους ἵππον, καὶ τὴν ἀνθρωπίνην εύδαιμονίαν ἐν τῇ τῶν εἰδῶν θεωρίᾳ Πλάτωνα διῆσχυριζόμενος τίθεσθαι, ἐν

20 σαφῶς L σαφὲς B] L add. & | 34 χρησάμενον B χρησάμενος L

18 cf. Plat. Phil. 16 c. | 20 cf. Plat. Parm. 158 d. | 23 cf. Plat. Soph. 261 d.
Crat. 430—439. | 28 Dion. Hal. De compositione verborum (ed. Schäfer) p. 12.

τῇ τάγαθοῦ θεωρίᾳ, μᾶλλον ἐν πολιτείας αὐτὴν ἀξιοῦντος ἔκεινου. πρὸς ἣν
δὴ δόξαν καὶ Ἀριστοτέλης ἐν ἡθικοῖς ἀπαντᾷ. ἦν δέ τις σε ἔρηται τὸν ἀνθρω-
πον ἔκεινον καὶ τὸν ἴππον καὶ τὴν εύδαιμονίαν ἔκεινην τίς ἔστιν, ἐλεγχθῆσῃ L 104
παρὰ πόδα μηδὲν εἰδώς. ἀποκρινόμενος μὲν μηδ' ὅτιοῦν, Ἰλιγγιῶν δ' ὑπ' ἀπορίας,
5 πολλὰ χασμώμενος καὶ ὁ νῦν μεγαλαυχίας τε καὶ φρονήματος ἀπρεποῦς ἐμπλεως
ῶν, τῶν κανθηλίων τότε εὖ ἵσθ' δτι διοίσεις οὐδέν.

"Ἐπειτα τοσαύτην ἀμαθίαν αὐτὸς νοσῶν καὶ οὔτω τοι πόρρω τῆς ἀληθείας 5
ἀποπλανώμενος, Θεοδώρῳ φήσι μὴ πάνυ τοι τῆς ἀληθείας μεμεληκέναι, δτι B 14
οὐχ ἔπειται τῇ Πλήθωνος δόξῃ, ἀλλὰ τῇ Ἀριστοτέλους, ἀνδρὸς πολλῷ ἀμείνονος
10 ἢ κατὰ Πλήθωνα. αὐτὸς μὲν δὲ Θεόδωρος οὐκ ἕσθ' ὅπου τὸ ψεῦδος τῆς ἀληθείας
κενῆς ἔνεκεν δόξης, ως αὐτὸς φήσι, πεφώραται προτετιμηκώς. τούναντίον μὲν
οὖν οὐδὲν αὐτῆς μᾶλλον ἐκ νέου παρὰ πάντα τὸν αὐτοῦ βίον πεπρεσβευκώς
φαίνεται. οὕκουν αὐτῷ οὔτε περὶ τῶν μεγίστων, ἐν οἷς πολὺς κίνδυνος ἀπο-
πεπλανῆσθαι τοῦ ἀληθίου, οὔτε περὶ τῶν φαυλοτάτων παρὰ τὸ ἀληθὲς οὔτε
15 δεδόξασται περὶ ως γοῦν ἐφικτὸν ἀνθρωπίνη φύσει οὔτε συγγέγραπται. ἀλλὰ
φύσει τε ἀρίστη καὶ πρὸς τῇ φύσει σπουδῇ καὶ πρὸ γε τούτων τῷ τοῦ θεοῦ
φόβῳ, δι' δν ἢ Ἑλλαμψίς τε καὶ ἢ τοῦ πόθου πλήρωσις παραγίνεσθον, πάνθ'
ἀπέρ ἐγκεχειρηγεν, ἢ φησι Πλάτων, «δίκην ἐλαίου ἀψοφητὶ ρέοντος», λείως
τε καὶ ἀπταίστως καὶ ἀνυσίμως κατορθῶν ἐν ἐκατέρᾳ τῇ φωνῇ φαίνεται.

20 Σὺ δέ, ἐμπληκτε, νοῦ τε παχύτητι καὶ τρόπων μοχθηρίᾳ καὶ κενῆς ἔρωτι 6
δόξης τὸ μὲν ἀληθὲς οὐδέποτ' ἐζήτησας οὔτε παρὰ σαυτοῦ εύρεῖν οὔτε παρ'
ἐτέρου μαθεῖν. τερατείαις δὲ χαίρων καὶ καινοτομίαις ἀεὶ φασματολογεῖς, καὶ
πλάττων καινά τινα δσας ὀρας διηγῇ τοὺς ἀπλουστέρους ἐκπλήττων. μυριάκις
δὲ τῆς ἡμέρας μεταδοξάζων τε καὶ μεταβαλλόμενος νῦν μὲν τοῖς Πλάτωνος
25 τίθεσαι, νῦν δὲ τοῖς Ἀριστοτέλους, τὰ πλείω δὲ τοῖς Ἀριστίππου καὶ Πύρωνος,
τὸ μὲν ἀληθὲς πάντη τε καὶ πάντως ἀπὸ τῶν πραγμάτων ἀφαιρούμενος, τέλος
δὲ νομίζων τὴν κατὰ μέρος σωματικὴν ἥδονήν, δι' ἦν καν φονεύσειας καν
τὸν πατέρα τὸν σαυτοῦ, εἰ περιῆν, τύψειας, βοσκηματώδη τινὰ καὶ Σαρδανα-
παλικὸν βίον ζῶν, καθάπερ ἀργυρώνητον ἀνδράποδον δέσποιναν θεραπεύων
30 τὴν Φιλήβου θεόν. καὶ οὕπω λέγω, δτι οἷς λόγοις ἔκεινοι πειθόμενοι τὰ τοι-
αῦτα ἐτίθεντο. δπως τε ἐτίθεντο, τὸ παράπαν οὐκ οἰσθα. ἀλόγως δὲ πρὸς
τὸ δοκοῦν σοι φέρη, καθάπερ τῶν πλοίων τὰ ἀνερμάτιστα. οὔτωσὶ πάνυ τοι L 104v
τοῦ ἀληθίου λόγον ποιούμενος μέμφη τοῖς ἄλλοις ως ἀμελοῦσιν αὐτοῦ. B 14v

Μιχαῆλος. »Εἰτ' οὐκ αἰσχύνῃ ἀδύνατον φάσκων τι τῶν ἄλλων εἶναι μὴ 13, 1
35 οὖσῶν τῶν καθ' ἔκαστα οὖσιῶν. ἀρ' οὐ διαμένουσιν, ως ἔφαμεν, τὰ καθόλου;
οὐκ εἰσιν αἱ ψυχαὶ καὶ δλως τὰ νοητά;«

'Ανδρόνικος. 'Αποφθάρητι, κάθαρμα. αὐτὸν σε γὰρ μᾶλλον αἰσχύνεσθαι 2
ἔδει, ἀνδράσι μαχόμενον, πίθηκον δντα, οἷς οὐδέν τι αἰσχύνης ἀξιον οὔτ'

10 δ Θεόδωρος B] L om. | 12 αὐτῆς B αὐτῷ L | μᾶλλον L] B om. | 18 δίκην L B
οῖον edit | 21 ἐζήτησας L] B² corr. ex ἐζήλωσας | 22 καινοτομίαις L] B² corr. in κενοτο-
μίαις | 23 δσας ὀρας L δσαι ὀραι B

18 Plat. Theaet. 144b. | 34 Mich. Ap. Obiect. c. 3, 6 (supra p. 165, 33—35).

είρηται οὕτε διαπέπρακται. Υμὴ οὐσῶν γάρ, φησὶ Θεόδωρος, τῶν πρώτων οὐσιῶν ἀδύνατόν τι τῶν δλλων εἶναι, τῶν ἡ καθ' ὑποκειμένων αὐτῶν λεγομένων ἢ ἐν ὑποκειμέναις αὐταῖς δντων.« τά τε γάρ συμβεβηκότα πῶς ἂν εἴεν μή τούτων οὐσῶν; τίνος γάρ ἂν καὶ εἴεν συμβεβηκότα; τά τε γένη καὶ τὰ εἰδη τά γε ἀχώριστα συναναιρεθείη ἀν τοῖς καθ' ἔκαστα ἀνηρημένοις. τὴν 5 δὲ ψυχὴν τὴν γε ἀνθρωπίνην καὶ τὰς χωριστὰς οὐσίας μήτε καθ' ὑποκειμένων τῶν πρώτων οὐσιῶν λεγομένας μήτε ἐν ὑποκειμέναις αὐταῖς οὖσας, οὐδὲν κωλύει εἶναι μή οὐσῶν τῶν πρώτων οὐσιῶν. ἐπεὶ δὲ οὐ μόνον Ἀριστοτέλη, ἀλλὰ καὶ τοὺς αὐτῷ ἐπομένους συκοφαντεῖς ὡς τὸ εἶδος τῇ ὅλῃ συμφθείρεσθαι φάσκοντας, εἰ μὲν καὶ δπωσοῦν ἀν ἡψω λόγων Ἀριστοτελικῶν, οὐχ ἀν οὗτως 10 ἡσχημόνεις συκοφαντῶν. ἐκ πολλῶν γάρ τις τῶν Ἀριστοτέλει είρημένων δύναιτο ἀν τὴν γε ἀνθρωπίνην ψυχὴν ἀθάνατον ἀποδεῖξαι. ἐπεὶ δὲ μηδὲν εἰδῶς αὐτός τε ὑγνεῖς, καὶ τοὺς ἀπλουστέρους ἀναπείθεις ταῦτά σοι φρονεῖν, ἡμῖν τὴν τῆς ψυχῆς ἀποδεδειχθεῖσαν, ἐπομένοις Ἀριστοτέλει, οὐ σοῦ γε ἔνεκα — οὐ γάρ συνοίσεις ἀσυνετώτατος ὁν —, ἀλλὰ τῶν μὴ ἐντυγχανόν- 15 των τοῖς τοῦ Ἀριστοτέλους βιβλίοις, ὡς ἀν μὴ παρακρουσάμενος λάθης αὐτούς, οὕτω σου καὶ πρὸς τὸ ἐπιχείρημα ἀπαντητέα ἀν εἴη.

3   Ἐν τοῖνυν τῶν περὶ ψυχῆς πρώτῳ · »ό δὲ νοῦς ἔοικε, φησίν, ἐγγίνεσθαι οὐσία τις οὖσα, καὶ οὐ φθείρεσθαι. ἡ γάρ ἀν ἐφθείρετο ὑπὸ τῆς ἐν τῷ γήρᾳ ἀμαυρώσεως.« συμφανὲς οὖν ἐκ τῶν εἰρημένων ἀθάνατόν τε αὐτὸν τίθεσθαι 20

B 15 τὴν ψυχὴν καὶ μάλα ἐρρωμένως ἀποδεικνύναι. ὀκμάζει γάρ τῷ δντι, ἀλλ' οὐ συναμαυροῦται τῷ σώματι τῶν δλλων ἐν ὑποκειμένῳ τῷ σώματι οὐσῶν συνακμαζουσῶν τε καὶ συναμαρουμένων αὐτῷ. ἔτι ἐν τῶν περὶ γενέσεως ζώων δευτέρῳ · ἔοικε δὲ »ό νοῦς, φησί, θύραθεν ἐπεισιέναι καὶ εἶναι θεῖος·

L 105 οὐδὲν γάρ αὐτοῦ ἐπικοινωνεῖ τῇ ἐνεργείᾳ σωματικῇ ἐνέργεια.« εἰ τοῖνυν ἔξωθεν 25 ἐπεισέρχεται καὶ ἔστι θεῖος, οὗτ' ἐκ τῆς ὅλης ἀπὸ τοῦ δυνάμει εἰς τὸ ἐνεργείᾳ παράγοιτ' ἀν, ἀλλ' ὑπὸ τινος χρείττονος αἰτίας καὶ τελεωτέρας, τοῦ θεοῦ δηλαδή, διὸ καὶ θεῖος · τὸ γάρ τοῦ θεοῦ θεῖον οὕτε συνεκτείνοιτο ἀν τῇ ὅλῃ ἐπεισερχόμενον ἔξωθεν. εἰ δὲ καὶ οὐδεμίᾳ σωματικῇ ἐνέργεια ἐπικοινωνεῖ τῇ ἐνεργείᾳ αὐτοῦ, χωριστὴν δήπου τὴν ἐνέργειαν ἔχει. εἰ δὲ τὴν ἐνέργειαν 30 καὶ τὴν οὐσίαν χωριστὴν ἔξει — ἐν γάρ τῷ πρώτῳ τῶν περὶ ψυχῆς φησίν · »εὶ ἔστι τι τῶν τῆς ψυχῆς ἔργων ἡ παθημάτων ἴδιον, ἐνδέχοιτο ἀν αὐτὴν χωρίζεσθαι« — εἰ δὲ ταῦτα, διαμένοι ἀν δήπου καὶ μετὰ τὴν τοῦ βίου τοῦδε ἀπαλλαγήν.

4   Ἐτι ἐν τοῖς περὶ ψυχῆς πολλαχοῦ τὸν νοῦν φησι χωριστόν. »χωρίζεσθαι, 35 γάρ φησιν αὐτόν, καθάπερ τὸ ἀτίδιον τοῦ φθαρτοῦ.« καὶ »χωρίζεσθαι δὲ μόνον

8 οὐσιῶν] B² in marg. δρα περὶ ἀθανασίας ἀναγκαῖα | 13 ταῦτά σοι scripsi ταῦτά σοι L B | 17 αὐτούς L σαυτούς B | 19 ἡ γάρ L B μάλιστα γάρ Bekker | 26 ἔστι L εἶναι B

1 Theodor. Adv. Plethonem c. 2, 4 (suprad. p. 154, 34—36). | 17 Arist. De Anima α 4. 408 b, 18—20. | 24 Arist. Περὶ ζώων γενέσεως β 3. 736 b, 28 sq. | 32 Arist. De Anima α 1. 403 a, 10 sq. | 35 Arist. De Anima β 2. 413 b, 26 sq. | 36 Arist. De Anima γ 6. 430 a, 22 sq.

τοῦθ' ὅπερ ἔστι, καὶ τοῦτο μόνον ἀθάνατον καὶ ἀτίθετον³, καὶ »οὐδὲ μεμῖχθαι εὔλογον τῷ σώματι αὐτόν.⁴ καὶ οὐδὲ μὲν αἰσθητικὸν οὐκ ἄνευ σώματος, δὲ χωριστός⁵, τοιούτος δὲ νοῦς χωριστός καὶ ἀμιγῆς καὶ ἀπαθῆς τῇ οὐσίᾳ.⁶ εἰ οὖν χωριστὸν φησι τὸν νοῦν, ἢ τῇ οὐσίᾳ μόνον ἢ τῇ ἐνέργειᾳ ἢ καὶ ἀμφοῖν 5 χωριστὸν δοξάζει. ἀλλὰ τῇ μὲν οὐσίᾳ μόνῃ χωριστὸν ὑπολαμβάνειν αὐτὸν ἡγεῖσθαι οὐκ εὔλογον. ἐν γὰρ τῷ πρώτῳ φησίν⁷ νεὶ μηδέν ἔστιν ἴδιον αὐτῆς,⁸ ἔργον ἢ πάθος δηλαδή, »οὐκ ἀν εἴη χωριστή.⁹ καὶ γὰρ ἀνέργητον μένειν καὶ μάτην εἶναι συνέβαινεν ἀν μετὰ τοῦ σώματος τοῦδε ἀπαλλαγήν. οὐδὲν δὲ οὗτε τὸν θεὸν οὔτε τὴν φύσιν μάτην τοιεῖν ἐν πολλοῖς αὐτός φησιν. ἀλλὰ 10 μὴν οὐδὲ τὴν ἐνέργειαν ἔχοντα χωριστὴν τὴν οὐσίαν ἀχώριστον ἔχειν ὑποληπτέα ἀν εἴη δοξάζειν αὐτόν. ἔσπειτο γὰρ ἀν τὸ αἰτιατὸν τοῦ αἰτίου κρεῖττον εἶναι, αἰτίου μὲν τῆς οὐσίας οὕσης, αἰτιατοῦ δὲ τῆς ἐνέργειας, διὰ B 15¹⁰ μέσης γε μὴν τῆς δυνάμεως. ἀποτον δὲ τὰ τοιαῦτα καὶ τῷ τυχόντι περιάπτειν, μὴ δι τι γε Ἀριστοτέλει καὶ ταῦτα ἐν τῷ πρώτῳ λέγοντι. νεὶ ἔστι τι τῶν τῆς 15 ψυχῆς ἔργων ἢ παθημάτων ἴδιον, ἐνδέχοιτο ἀν αὐτὴν χωρίζεσθαι¹¹, λείπεται δὴ καὶ τὴν οὐσίαν χωριστὴν καὶ τὴν ἐνέργειαν αὐτὸν λέγειν. εἰ δὲ τοῦτο, διαμένειν δήπου καὶ μετὰ τὴν τοῦ βίου τοῦδε ἀπαλλαγήν.

Ἐτι Ἀριστοτέλης ἀμερῆ τὴν ψυχὴν ἀποδείκνυσιν, οὐ τὴν λογικὴν μόνον, 5 ἀλλὰ καὶ τὴν αἰσθητικήν. νεὶ γὰρ δὲλλω μὲν, φησί, μορίῳ ἢ αἰσθησις τοῦ λευκοῦ, L 105¹² δὲλλω δὲ τοῦ μέλανος ἀντιλαμβάνεται, παραπλήσιον ἀν ἦν, ὡς εἰ τοῦ μὲν ἔγω, τοῦ δὲ σὺ αἰσθοιο.¹³ εἰ δὲ τοῦτο, κρίσις οὐκ ἀν ἦν. ἐν γὰρ δεῖ τὸ κρῖνον εἶναι. ἀμερῆς δέρα ἢ αἰσθητική. εἰ δὲ τοῦτο, κανὴ λογικὴ πολλῷ κρεῖττον οὖσα. τούτου ὑποτεθέντος, ἐπειδὴ πᾶν τὸ φθειρόμενον ἢ καθ' αὐτὸν φθείρεται, ὡς τὸ μέλαν 20 ὑπὸ τοῦ λευκοῦ, ἐναντίου γε ὅντος, καὶ τὸ σύνθετον εἰς τὰ ἔξ ὀν συνετέθη, ἢ κατὰ συμβεβηκός, ὡς ἢ ἀρμονία τῇ λύρᾳ συμφθαρεῖσα, ἐν ἐκείνῃ τὸ εἶναι ἔχουσα καὶ οὐδὲ διτοῦν χωριστόν, ἢ ψυχὴ κατὰ συμβεβηκός μὲν οὐκ ἀν φθαρείη — δεδεικται γὰρ ἥδη χωριστὴν ἔχουσα καὶ τὴν οὐσίαν καὶ τὴν ἐνέργειαν — ἀλλὰ μὴν οὐδὲ καθ' αὐτό. οὔτε γὰρ εἰς τὰ ἔξ ὀν συνετέθει, διαλυθείη ἀν — οὐ γὰρ σύνθετος ἀμερῆς γε οὖσα ὡς δέδεικται — οὖθ' ὑπὸ ἐναντίου. οὐδὲν γὰρ αὐτῇ 25 ἐναντίον οὐσία γε οὖση. οὐδαμῶς δέρα φθείρεται ἢ ψυχή.

Ἐπεὶ οὖν τὸ ἀθάνατον εἶναι τὴν ψυχὴν ἥμεν ἐπομένοις Ἀριστοτέλεις ἵκανῶς ἀποδέδεικται, ἀπαντητέα ἀν εἴη καὶ πρὸς τὸ ἐπιχείρημά σου. τῷ οὖν ἐντελέχειαν λέγειν Ἀριστοτέλη τὴν ψυχὴν ἐπεσθαι οἵει καὶ τὸ θυητὴν αὐτὴν εἶναι, νομίζων ἀπασαν ἐντελέχειαν ἀχώριστον δεῖν εἶναι τοῦ οὐ ἔστιν ἐντελέχεια, 30 ἀπλῶς αὐτὴν λαμβάνων λεγομένην πλεοναχῶς. δὲλλως μὲν γὰρ τὴν φυτικὴν

3 ἀπαθῆς L καθαρὸς B | 4 καὶ ἀμφοῖν L] B om. καὶ | 12 αἰτίου L αἰτία B |
24 ὑπὸ B ἀπὸ L | 25 ἢ ἀρμονία B] L om. ἢ | συμφθαρεῖσα L συμφαρεῖσα B |
26 χωριστόν B χοριστόν L | 29 αὐτῇ L αὐτὴ B

1 Arist. De Anima γ 4. 429a. 24. | 2 Arist. De Anima γ 4. 429b. 5. |
3 Arist. De Anima γ 5. 430a. 17 sq. | 7 Arist. de Anima α 1. 403a. 11 sq. |
14 Arist. de Anima α 1. 403a. 10 sq. | 19 Arist. ? | 32 cf. Mich. Ap. Obiect. c. 3. 6
(supra p. 166).

καὶ δὲλλως τὴν αἰσθητικὴν καὶ δὲλλως τὴν λογικὴν ἐντελέχειαν εἶναι φαμεν.

τὴν μὲν γὰρ φυτικὴν ὡς μορφωτικὴν καὶ διαπλαστικὴν τοῦ τῆς αἰσθητικῆς

B 16 δργάνου καὶ λογικῆς, καὶ ὡς χρωμένην αὐτῷ ἀπλούστερόν γε μὴν η̄ κατὰ τὴν αἰσθητικὴν τε καὶ λογικὴν, καθ' θὴν δὴ καὶ τὰ ἔμψυχα λέγεται ζῆν. τὴν δὲ αἰσθητικὴν ὡς αἰσθησιν τῷ δργάνῳ παρεχομένην, καὶ ὡς αὐτῷ χρωμένην 5 ποικιλώτερόν γε η̄ κατὰ τὴν φυτικήν, καὶ ὡς κατὰ τόπον κινοῦσαν, καὶ ἐπὶ τὸ τελειότερον ἄγουσαν, καθ' θὴν δὴ καὶ ζῶν τὸ ἔμψυχον λέγεται. ἀπλῶς δ' ἀμφοτέρας ταύτας οὔτως ἐντελεχείας τοῦ φυσικοῦ καὶ δργανικοῦ σώματος καὶ εἴδη διοριζόμεθα ὡς, εἰ καὶ τὸ ἀπλῶς εἴδος τὸ φυσικὸν η̄ καὶ τὸ τεχνητὸν ἐν τῇ προστυχούσῃ ὅλῃ ἐγγίνεσθαι εἴποιμεν οἷον τὸ λίθου καὶ ἀνδριάντος, 10 ἔκεινου ταύτας δλας γινομένας, ἀλλ' οὐκ ἔκεινο τούτων. τὴν δὲ λογικὴν ὡς ἐπὶ τὸ τελειότατον ἄγουσαν καὶ λογικῶς καὶ χρωμένην καὶ πείθουσαν τὸ

L 106 δργανον ζῆν, κοσμοῦσαν τε τὰ πάθη καὶ λόγω παιδεύουσαν αὐτὰ πειθαρχεῖν καὶ ἔαυτῆς ποιουμένην ἔκεινο, ἀλλ' οὐ ταύτην γινομένην ἔκεινου.

7 Τούτων οὔτως ἔχοντων τὴν μὲν φυτικὴν καὶ τὴν αἰσθητικὴν ἀχωρίστους 15 εἶναι ἀνάγκη, τοιαύτας τε ἐντελεχείας αὐτὰς ὑπάρχειν, μὴ οἵας χωρὶς τοῦ οὗ εἰσιν ἐντελέχειαι εἶναι, ἀλλὰ τῷ σώματι συναπόλλυσθαι τῶν ἐνέργειῶν αὐτῶν ἀχωρίστων οὐσῶν. τί γὰρ ἀν καὶ γεννήσοι η̄ γεννητικὴ χωρισθεῖσα, η̄ η̄ θρεπτικὴ θρέψοι, η̄ αὐξήσοι η̄ αὐξητική; τί δ' ἀν η̄ αἰσθητικὴ κινήσοι κεχωρισμένη; η̄ πῶς ἀν αἰσθοιτο χωρὶς τοῦ σώματος; ὃν δ' αἱ ἐνέργειαι 20 ἀχωρίστοι, καὶ αὐτὰς πάντη ἀχωρίστους ἀνάγκη εἶναι. τὴν δὲ λογικὴν, ἐπειδὴ τῶν ἐνέργειῶν αὐτῆς, ὃν μὲν δηλονότι τοῦ σώματος χάριν αὐτῇ μόνον δεῖ καὶ αἱς οὐχ οἴόν τε χρῆσθαι χωρὶς σώματος, ταύτας ἀχωρίστους τε ἀνάγκη εἶναι καὶ τῷ σώματι συναπόλλυσθαι, ὃν δὲ δεῖ ταύτῃ οὐ τοῦ σώματος μόνον, ἀλλὰ καὶ ἔαυτῆς χάριν καὶ αἱς οἴόν τε χρῆσθαι καὶ χωρὶς σώματος, μᾶλλον 25 δὲ πολλῷ κρείττον η̄ μετὰ σώματος, αὐται δ' εἰσὶ τὸ νοεῖν καὶ τὸ βούλεσθαι, ταύτας χωριστάς τε εἶναι καὶ μὴ τῷ σώματι συναπόλλυσθαι, καὶ αὐτὴν ἀνάγκη

B 16^v χωριστὴν εἶναι. τοιαύτην γὰρ αὐτὴν ἐντελέχειαν ὑπάρχειν, οἵαν καὶ χωρὶς τοῦ οὗ ἔστιν ἐντελέχεια εἶναι, καὶ τῷ δργάνῳ, ὥπερ ἔχρητο, μὴ συναπόλλυσθαι. ἐπεὶ γάρ ἔστι τις ἐνέργεια ταύτης χωριστὴ σώματος, καὶ αὐτὴν χωριστὴν 30 ἀνάγκη εἶναι καὶ διαμένειν μετὰ τὸν τοῦ σώματος χωρισμόν.

8 Ταῦτ' ἀρα καὶ Ἀριστοτέλης ἀποδοὺς τὸν δρισμὸν τῆς ψυχῆς ἐπιφέρει· «ένιων δὲ η̄ ἐντελέχεια τῶν μερῶν ἔστιν αὐτῶν», περὶ τῆς φυτικῆς καὶ αἰσθητικῆς τοῦτο λέγων. »οὐ μὴν ἀλλ' ἔνιά γε οὐδὲν κωλύει« χωριστὰ δηλαδὴ εἶναι, περὶ τῆς λογικῆς τοῦτο λέγων. ἐπεὶ γὰρ η̄ ψυχὴ καὶ πράττει τι χρωμένη 35 τῷ σώματι καὶ θεωρεῖ μὴ δεομένη αὐτοῦ, »οὐδὲν κωλύει«, φησί, μέρη τινὰ χωριστὰ τοῦ σώματος εἶναι «διὰ τὸ μηδενὸς εἶναι σώματος ἐντελεχείας», καν εἰ διπασσα η̄ ψυχὴ ἐντελέχεια εἴρηται. ἐκώλυε γὰρ ἀν, εἰ καὶ καθ' ὅλην ἔαυτὴν καὶ κατὰ πᾶσαν ἐνέργειαν ἔαυτῆς σώματος η̄ ἐντελέχεια. ἐπεὶ δὲ

6 γε scripsi δὲ L B | 7 τελειότερον L τελειώτερον B | 9 εἴδη L ήδη B | 18 γεννήσοι] γεννήση L B | 19 θρέψοι] θρέψη L B | αὐξήσοι] αὐξηση L B | κινήσοι] κινήση L B | 20 αἰσθοιτο L αἰσθοισο B | τοῦ σώματος B] L om. τοῦ | 21 ἀνάγκη B trp. ante ἀχωρίστους | 24 δεῖ L δὴ B

33 Arist. De Anima β 1. 413a, 5—7. | 36 Arist. De Anima β 1. 413a, 7.

καθ' δλην μέν, οὐ κατὰ πᾶσαν δὲ ἐνέργειαν ἔαυτῆς — οὐ γάρ δήπου κατὰ τὸν νοῦν· εἴρηται γάρ ἐν τῷ πρώτῳ χαλεπὸν καὶ πλάσαι, »ποῖον μόριον ἢ πῶς δύναμις συνέξει« — οὐδὲν κωλύει, φησίν, ἐντελέχειαν μὲν εἶναι, ἕντα δὲ τῶν μερῶν L 106^v χωριστά. Ήστι τε ἀδηλον, φησίν, εἰ οὕτως ἐντελέχεια τοῦ σώματος ἢ ψυχὴ 5 ὥσπερ ὁ πλωτὴρ πλοίου», διὰ τούτων ἐναργέστερον δεικνύει, διὰ δὲ τῶν μερῶν ἐντελέχειάν φησι τὴν λογικὴν ψυχήν, ὡς γάρ πῃ μὲν χρωμένην, πῃ δὲ μηδὲ δλως. τοιοῦτο γάρ τὸ τοῦ πλωτῆρος παράδειγμα. εἰ οὖν ἡ αἰσθητικὴ ἢ πάντη χρωμένη ἀχώριστος δήπου τῷ χρῆσθαι, ἢ πῃ μὲν χρωμένη, πῃ δὲ μηδὲ δλως, οἷα τυγχάνει οὖσα ἡ λογική, τὸ μὴ χρωμένον αὐτῆς χωριστὸν ἔσται πάντη, οὐκέτι 10 τε χωρισθεῖσα ἐντελέχεια σώματος ἔσται, οὐδέ γε ψυχὴ κυρίως, ὡς οὐδὲ ὁ πλωτὴρ τῆς νεώς διαφθαρείστης ἔτι πλωτὴρ, ἀλλ' δλη νοῦς, τῶν οἰκείων καὶ συγγενῶν ἀντιλαμβανομένη τρανώτερον. ἀτοπον δὲ οὐδὲν διὰ τῆς ἐντελεχείας πλεοναχῇ λεγομένης τὸν δρισμὸν ἀποδοῦναι τῆς ψυχῆς πλεοναχῇ λεγομένης κάκείνης. τῶν γάρ πλεοναχῇ λεγομένων τοὺς δρισμούς δι' ὄμοίων 15 ἀποδιδόναι προσήκει, τοῦ γάρ ὑγιεινοῦ τῶν πλεοναχῇ λεγομένων δντος — B 17 ὑγιεινὸν γάρ σιτίον καὶ σφυγμὸν καὶ ἀέρα φαμέν· διὰ τοῦ συμμέτρου πλεοναχῇ λεγομένου τὸν δρισμὸν ἀποδίδομεν· ὑγιεινὸν γάρ λέγοντες τὸ συμμέτρως ἔχον πρὸς ὑγιείαν — διὸ καὶ Ἀριστοτέλης μέλλων ἀποδιδόναι τὸν δρισμόν, οὐδὲ τι κοινὸν ἐπὶ πάσης ψυχῆς δεῖ, φησίν, εἰπεῖν ὡς τοῦ δρού δλοσχερῶς καὶ 20 τὸν ὑπογραφικὸν ἀποδοθησομένου τρόπον.

‘Ως μὲν οὖν Ἀριστοτέλης ἀθανατὸν οἴδε τὴν λογικὴν ψυχήν, καὶ ὡς^a αὐτὸς παρὰ τὸ πλεοναχῶς ἡπάτησαι, δῆλον. τοῦ δὲ δοκεῖν τισι μήτ' ἐν τοῖς περὶ ψυχῆς μήτ' ἐν τοῖς ἡθικοῖς ἴσχυριζόμενον ἀπτεσθαι Ἀριστοτέλη τοῦ περὶ ψυχῆς ἀθανασίας λόγου, ἀλλ' ἐνδοιάζοντι ἐοικότα, δ δὴ καὶ Πλήθων ἐν δνείδει προφέρων αὐτῷ φαίνεται. καίτοι τὸ θνητὴν αὐτὸν αὐτὴν δοξάζειν οὐκ εἴρηκε πολλὰ καὶ ταῦτα κατ' αὐτοῦ νεανιευσάμενος, ἀλλὰ καὶ συκοφαντίαν αὐτὸν καλεῖ, αἴτιον τὸ τὰς ἐπιστήμας κατὰ γένη διελόμενον τοὺς προσήκοντας ἐκάστη λόγους ἀποδιδόναι πειρᾶσθαι, διακεκριμένην τὴν διδασκαλίαν ποιούμενον σφῶν, ἀλλὰ μὴ μιγνύντα τε καὶ συγχέοντα τὸ τοὺς ἐκάστης δρους ὑπερ-30 πηδᾶν, πρὸς ἀπαιδεύτου ἡγούμενον.

‘Ως δὴ καὶ αὐτὸς Ἀριστοτέλης ἐν τῷ περὶ ζῷων μορίων πρώτῳ δῆλον L 107 ποιῶν »πότερον, φησί, περὶ πάσης ψυχῆς τῆς φυσικῆς ἔστι τὸ εἰπεῖν ἢ περὶ τινος. εἰ γάρ περὶ πάσης, οὐδεμίᾳ λείπεται παρὰ τὴν φυσικὴν ἐπιστήμην φιλοσοφία». εἴη γάρ ἀν πάντων ἡ φυσικὴ γνῶσις, εἴπερ δὲ μὲν νοῦς τῶν νοητῶν 35 ἔστι νοῦς, ὡς καὶ ἡ αἰσθησις τῶν αἰσθητῶν αἰσθησις, τῆς δὲ αὐτῆς ἐπιστήμης περὶ νοῦ καὶ τῶν νοητῶν θεωρῆσαι, ἐπειδὴ τῶν πρὸς ἀλληλα θεωρία ἡ αὐτὴ

10 κυρίως L κινήσεως B | 11 δλη L δλως B | 13—14 τὸν δρισμὸν... λεγομένης B om. | 22 ἡπάτησαι L ἡπάτηται B | 24 ἐνδοιάζοντι] ἐνδιάζοντι L ἐνδειάζοντι B | 25 θνητὴν L θνητὸν B

2 Arist. De Anima α 5. 411b, 18. | 3 cf. Arist. De Anima β 1. 413a, 6 sq.
4 Arist. De Anima β 1. 413a, 8 sq. | 18 Arist. De Anima β 1. 412b, 4.
32 Arist. Περὶ ζῷων μορίων α 1. 641a, 33—36.

πάντων. ἐπεὶ τοίνυν ἡ τῶν νοητῶν σκέψις τῆς πρώτης φιλοσοφίας ἔστι, καὶ ἡ περὶ τοῦ νοῦ ἔκείνης δὲ εἴη. ταῦτ' ἄρα οὗτ' ἐν τοῖς περὶ ψυχῆς οὕτ' ἐν τοῖς ἡθικοῖς ἐναργέστερον περὶ τούτου διαλεχθῆναι ἥθελησεν, τῇ πρώτῃ φιλοσοφίᾳ τὴν τοιαύτην πραγματείαν παρείς. οὐ μὴν οὐδ' οὔτως οὐδένα λόγον περὶ τούτου πεποιημένος οὐδὲ πάντη καταλελοιπώς φαίνεται· ἀλλ' ἐξ ὧν ἐν 5

B 17^v τε τοῖς περὶ ψυχῆς ἐν τε τοῖς περὶ ζῷων ἐδίδαξεν, ἐρρωμενέστατα δὲ τις ἔχοι τὸ τῆς ψυχῆς ἀποδεικνύναι ἀθάνατον, ὃς δὴ καὶ ἡμῖν ἡδη καλῶς ἀποδέδεικται, ἐξ αὐτῶν λαβοῦσι τῶν Ἀριστοτελικῶν ἥγμάτων τὰ λήμματα.

11 Τὸ δ' αὐτὸν καὶ τοῖς περὶ φύσεως ποιεῖ. ἐν γάρ τῷ δευτέρῳ τὴν φύσιν ποιητικὴν ἐπιστήσας αἴτιον φυσικῷ πρέποντα ποιῶν, ἐν τῷ τελευταίῳ καὶ 10 τὴν ἔξηρημένην αἰτίαν ζητεῖ — οὐδὲ ἔστι τὸ πρῶτον κινοῦν — οὐ μὴν ὃς ἀσχετον καὶ ἀπόλυτον, ἀλλ' ὃς σχέσιν ἔχουσαν πρὸς τὸ κινητόν, ἀπὸ τῆς κινήσεως ἀναδραμών εἰς αὐτήν. τοῦτο γάρ φυσικοῦ οὐ τὰ ἔνυλα μόνον καὶ κινητά, ἀλλὰ καὶ τὰ ἔξηρημένα σκέπτεσθαι καὶ ἀκίνητα, οὔτω γε μὴν ὃς σχέσιν ἔχοντα πρὸς τὰ κινητά. ἀνευ γάρ κινήσεως, οὐ φησι Θεόφραστος, 15 περὶ οὐδενὸς λεκτέον δὲν εἴη τῷ φυσικῷ. ἐν δέ γε τοῖς μετὰ τὰ φυσικὰ πάντα ὑπεραναβάτες καὶ δι' ἀλλης ἐφόδου τὴν μίαν τῶν πάντων ἀρχὴν καὶ μάλα ἐπιστημονικῆς ἀνευρών καὶ προσηκούσης τῇ πρώτῃ φιλοσοφίᾳ ἐν εἶναι αὐτὴν διατείνεται. καὶ ταῦταν ἔκει νοῦν τε καὶ νοητὸν καὶ νόησιν εἶναι καὶ οὐσίαν καὶ δύναμιν καὶ ἐνέργειαν. ἔξαψας δ' αὐτῆς πάντα καθάπερ εἴ τινος ἀσφα- 20 λεστάτης ἀγκύρας καὶ σεβασθεὶς αὐτὴν ἐνθέως ἀναβοᾷ· »οὐκ ἀγαθὸν πολυκόιρανή, εἰς κοίρανος.« οὔτως Ἀριστοτέλης οἰκείως ἐκάστης ἐπιστήμης τοὺς

L 107^v λόγους ἀποδιδούς καὶ τὰ φυσικὰ φυσικῶς θεωρεῖ καὶ τὰ θεολογικὰ θεολογικῶς. καὶ τοῖς ἐγκαλοῦσιν αὐτῷ ὃς ἐνδοιαστῶς ἀπτομένω, τοῦ γε περὶ ἀθανασίας ψυχῆς λόγου, οὐκ ἐνδίδωσιν, οἶδε τε δὲν δεῖξαι σφίσι μηδὲν περαίνουσι κατ' 25 αὐτοῦ. περὶ μὲν οὖν τούτων τοσαῦτα ἀρκεῖ. τὰ δὲ λοιπά σου ἔδωμεν.

14, 1 Μιχαῆλος. »Λέγεις σὺ Ἀριστοτέλει συνηγορῶν τὰ ἡμῖν γνωριμώτερα πρῶτα καὶ κυρίως ὅντα εἶναι. τὸ δ' οὐχ οὔτως ἔχει. ἀλλὰ τὰ τῷ νῷ γνωριμώτερα, ἐκεῖνα μᾶλλον ἔστι τοιαῦτα, οὐ φησι καὶ αὐτὸς Ἀριστοτέλης ἐν φυσικῇ, ἀντιφάσκειν μὴ αἰσχυνόμενος.« 30

2 Ἀνδρόνικος. Θεόδωρος τὰ ἡμῖν γνωριμώτερα καὶ πρῶτα κυρίως, ἀλλ' B 18 οὐ πρῶτα καὶ κυρίως ὅντα φησίν, οὐδ' οὔτω ταῖς χωρισταῖς καὶ θείαις οὐσίαις ταῦτα παραθεωρῶν, ἀλλὰ τοῖς καθόλου, τοῖς γε ἐν τοῖς πολλοῖς. οὐδὲ δὴ καὶ Ἀριστοτέλης δόξης ἔστιν οὐκ ἐν κατηγορίαις μόνον, ἀλλὰ καὶ τῇ φυσικῇ, οὐκ ἀντιφάσκων ἐκατῷ, ὃς αὐτὸς ἔμπληκτε οἴει, ἀλλὰ καὶ μάλα σύμφωνος 35 δων. νομίσας δ', ὃς κακόδαιμον, ὃς εἰ λάβοις Θεόδωρον κυρίως ὅντα τὰ καθ' ἔκαστα εἰρηκότα, ἐπάξειν ἀτοπόν τι κατ' αὐτοῦ τὴν λέξιν μετέθηκας, ἀλλ' οὐκ ἔλαθες κακουργῶν. δεδόσθω δὲ δμως καὶ κυρίως ὅντα τὰ καθ' ἔκαστα

17 ἐπιστημονικῆς L ἐπιστημονικῶς B | 28 τῷ νῷ B] L om. τῷ

15 Theophrast. ? | 16 cf. Arist. Metaph. λ 6. 7. 1071b—1072a. | 21 Arist. Metaph. λ 10. 1076a, 4 (Hom. Il. B 204). | 27 Mich. Ap. Obiect. c. 4, 1 (*supra* p. 166, 15—18).

εἰρηκέναι, οὐδ' οὕτως ἡμᾶς αἱρήσεις. ἀποδέδεικται γὰρ αὐτῷ καὶ ἡμῖν αὐτοῖς πρότερον τὰ καθ' ἔκαστα πρώτας καὶ κυριωτάτας καὶ μάλιστα οὓσιας δηντα. σὺ δὲ εἰ καὶ ἐνταῦθα ἀντειπεῖν ἐβούλου αὐτῷ, τί οὐ καὶ πρὸς τὸν λόγον ἀπήντας, φὰ τὰ καθ' ἔκαστα δείχνυσι πρῶτα; ἀλλὰ παρεῖς τὸ ἀντιλέγειν, 5 ἀτοπόν τι οὐδαμῇ προσῆκον ἐπάγεις καὶ Ἀριστοτέλη οὐκ αἰσχύνεσθαι φάσκεις, αὐτὸς ὧν ἀναιδέστατος πάντων. ἐπεὶ οὖν σὺ πρὸς τοῦτο οὐδ' ἀντιβλέψαι ἐτόλμησας, ἡμεῖς αὐτὸς καθάπερ ἀγήτητον ἐάσσαντες πρὸς τὸ ἀτοπόν σου ἀπαντῶντές φαμεν, ως ἄλλως μὲν τὰ καθ' ἔκαστα πρῶτα, ἄλλως δὲ τὰς χωριστὰς καὶ θείας οὓσιας πρώτας φαμέν. τὰ μὲν γὰρ καθ' ἔκαστα, καὶ δι' 10 ἀτοπόν τι οὐδαμῇ προσῆκον ἐπάγεις καὶ ἔτι ως δι' αὐτῶν πρὸς τὴν τῶν χωριστῶν ἐκείνων καὶ θείων οὓσιῶν ἀγαγόμενοι γνῶσιν, πρῶτα φαμεν· τὰς δὲ χωριστὰς οὓσιας, ως καὶ φύσει καὶ ἀξιώματι καὶ τῷ αἰτίῳ τῶν τῆς πολλῷ πρεσβυτέρας L 108 οὖσας καὶ ως διακυβερνώσας, τουτὶ τὸ πᾶν. πᾶσα γὰρ ἡ τοῦδε τοῦ κόσμου δύναμις ἐκεῖθεν κυβερνᾶται, ως ὁ ἡμέτερος προστάτης Ἀριστοτέλης φησίν.

15 Μιχαῆλος. »Αλλὰ δὴ καὶ πρὸς τόδε ἀπαντητέον. ὃν φῆς πρώτως τὰ 15, 1 συμβεβηκότα κατηγορεῖται, ταῦτα πρότερα εἶναι καὶ κυριώτερα καὶ μᾶλλον δηντα.«

»Ἀνδρόνικος. »Ων, φησὶ Θεόδωρος, πρώτως τὰ συμβεβηκότα κατηγορεῖται, 2 ταῦτα πρότερα εἶναι καὶ κυριώτερα καὶ μάλιστα δηντα«, τοῖς καθόλου καὶ B 18^v 20 ἀχωρίστοις αὐτὰ παραβάλλων, ἀλλ' οὐ τῇ πρώτῃ τῶν πάντων ἀρχῇ. διὸ καὶ ἐπιφέρει. »ό γάρ τις δυνθρωπος περιπατεῖ, οὐχ δὲ δυνθρωπος, ἀλλ' ἡ κατὰ συμβεβηκός.« σὺ δὲ οὕτω μωρὸς εἶ, ὥστε συκοφαντεῖν ἐθέλων ἐπὶ φανεροῖς οὕτω συκοφαντεῖς, ἐφ' οἷς οὐδένα δὲν λήσῃς. ἀλλὰ κανὸν ὑπὸ παῖδων ἀλοίης συκοφαντῶν καὶ καθάπερ τις μαινόμενος καὶ λυττῶν, δάκνειν μὲν καὶ μάλα 25 ἐπιθυμῶν, μὴ δυνάμενος δέ, εἴτα συνηγορεῖς Πλήθωνι, δις οὐδὲν μᾶλλον συνῆκας αὐτοῦ, καθ' ὅτι Ἀριστοτέλους ἐπιλαμβάνεται, ἡ εἰ ἐτύγχανες ὃν λίθος καὶ οὗτος ὑπερμεγέθης. εἰ γὰρ φετο Πλήθων 'Ἀριστοτέλη, ὕσπερ αὐτὸς ὑπὸ ἀναισθησίας οἴει, τὰ καθ' ἔκαστα τῶν χωριστῶν οὓσιῶν κυριωτέρας λέγειν οὓσιας, ἥψατα δὲν αὐτὸν καὶ διὰ βραχέων ἐξήλεγξεν. ἀλλ' οὐ τοσοῦτον 30 ἐπόνησεν δὲν, ὥστε καὶ ἀποκαμεῖν. ἀλλ' οὐ τοῦτο αὐτὸν φετο λέγειν, ἀλλ' διπερ καὶ ἀληθὲς ἦν, τὸ τὰ καθόλου τὰ γε ἀχώριστα δευτέρας εἶναι οὓσιας, πρὸς δὲν δὴ καὶ ἀπαντῷ Πυθαγορείοις ἐπόμενος τοῖς καθόλου τοῖς γε ἀχωρίστοις τὸ πρώτως ὑπάρχειν ἀπονέμουσι, τὸ δὲν ἐσχατον ἐν τοῖς μεριστοῖς καταλείπουσιν.

35 Εἰ μὲν οὖν καὶ ἡ τῶν Πυθαγορείων θέσις οὐκ ἀλογος, ἀλλ' οἶδον τε λόγοις 3 ἐνδόξοις, ἀλλοις τε καὶ οἷς Πλήθων χρῆται, κατασκευάσαι αὐτήν, ἀλλος δὲν εἴη λόγος. ἀλλ' διτι γε ἡ πρὸς Ἀριστοτέλη Πλήθωνος διαφορὰ τοιαύτη τίς ἐστι, καὶ τυφλῷ φασι δῆλον. σὺ δὲν οὐδὲν τῶν τοιούτων εἰδώς, καθάπερ τις

9 γὰρ B add. σὺ | 18 κατηγορεῖται L κατηγορεῖσθαι B | 19 καὶ κυριώτερα L] B om. καὶ

15 Mich. Ap. Obiect. c. 4, 2 (*supra* p. 166, 22 *sqq.*). | 18 Theodor. Adv. Plethonem c. 2, 5 (*supra* p. 155, 7—10).

σπερμολόγος παρακρούσματα ἀττα καὶ ταῦτα φαῦλα συνειλοχώς φλυαρεῖς,
L 108^v μηδὲν μὲν περαίνων, γέλωτα δὲ μόνον διφλισκάνων παρὰ τοῖς ἔχουσι νοῦν.
καὶ μοι δοκεῖ Πλήθων, εἰ περιῆν καὶ σε συνηγοροῦντα εἶδεν αὐτῷ, παρήγεσεν
ἄν σοι σιγᾶν, ἐκεῖνα τὰ λαμβεῖα καὶ μάλ’ ἐν δίκῃ εἶπών.

Αμέν, ὡς ταλαιπωρ’, ἀτρέμα σοῖς ἐν δεμνίοις.

5

ὅρᾶς γάρ οὐδέν, ὡν δοκεῖς σάφ’ εἰδέναι.»

- 16, 1 Περὶ μὲν οὖν τούτων ἐπὶ τοσοῦτον. Ίδωμεν δέ σου καὶ δὲ περὶ τῶν εἰδῶν
B 19 φλυαρεῖς, ως ἄν σου καὶ ἔξ αὐτῶν τὸ ἀμαθὲς ἐλεγχθῇ. ἔροῦμεν δὴ πρὸς ταῦτα,
οὐ τὰ εἶδη ἀναιροῦντες, ἀλλὰ σὲ μηδέν, ἔξ ὧν λέγεις, δεικνύντες περαίνοντα.
οὐ γάρ ἀρκεῖ τὸ τάληθη λέγειν, ἀλλὰ καὶ ἀποδεικνύναι δεῖ, καὶ τοῦτο μετ’ 10
ἐπιστήμης. ἐκεῖνο μὲν γάρ παντὸς καὶ τοῦ τυχόντος, τὸ δὲ ἐπιστήμην ἐπαγ-
γελλομένου. πρῶτον οὖν σου τὸ πρῶτον διακωδωνίσωμεν.
- 2 Μιχαῆλος. «Ἄπαν γενητόν ἐστιν ἀπὸ ἀρχῆς αὐτῷ δμοίας τῷ εἶδει. τῶν
δὲ γενητῶν τὰ πολλὰ ἀπὸ σήψεως γεννᾶται τῆς γῆς οὐχ δμοίας οὖσης αὐτοῖς.
ἐκεῖνα ἀρα γεννᾶται ἐκ τῶν εἰδῶν δντων αὐτοῖς δμοίων τῷ εἶδει.» 15
- 3 Ἀνδρόνικος. Τουτὶ μὲν οὖν σου καὶ λίαν ἀπαίδευτον. εἰπὼν γάρ ἀπαν
γενητόν ἀπὸ ἀρχῆς αὐτῷ δμοίας εἶναι τῷ εἶδει, ἐπάγεις· τῶν δὲ γενητῶν
τὰ πολλὰ ἀπὸ σήψεως γεννώμενα οὐκ ἀφ’ δμοίας αὐτοῖς ἐστιν ἀρχῆς, ἀντίφασιν
οὗτω φανερὰν συγχωρῶν. ἀντιφάσκει γάρ τὸ δμοίας τῷ οὐχ δμοίας. ἀπαν δὲ
ἀνάγκη φάναι ή ἀποφάναι. ψευδὲς δὲ καὶ τὸ τὰ πολλὰ τῶν γενητῶν ἀπὸ 20
σήψεως γίνεσθαι. οὐ γάρ πολλά, ἀλλ’ ὀλίγα ἀττα, δπου γε ἔνιοι καὶ περὶ¹³
τῶν ὀλίγων τούτων ἀμφισβητοῦσιν. ἀλλὰ μὴν τὸ τὰ εἶδη λέγειν τὰ γε χωριστὰ
δμοια τῷ εἶδει τοῖς γενητοῖς εἶναι καὶ λίαν ἀναίσθητον. εἰ μὲν γάρ συνωνύμως
τὸ εἶδος ἐκεῖνο τῶν γε εἰδῶν τῶν χωριστῶν καὶ τῶν αἰσθητῶν κατηγορεῖται,
καθὸ δμοια τὰ νοητὰ τοῖς αἰσθητοῖς φήσ, εἶδός τε ἐσται εἰδῶν τοῦ γε πρὸ 25
τῶν πολλῶν καὶ τοῦ ἐν τοῖς πολλοῖς, καὶ ἀμα δ τρίτος εἰσαχθήσεται δινθρωπος,
καὶ προσέτι τούτοις τὸ καὶ εἶδος εἰδῶν εἰρηκέναι δέον γένος εἰπεῖν· οὐ γάρ
L 109 εἶδους, ἀλλὰ γένους τὸ εἶδος εἶδος. ἀμα δὲ καὶ συνώνυμα λέγειν τὰ γενητὰ
τοῖς χωριστοῖς Πλήθων οὐ συγχωρεῖ, δμώνυμά τε λέγων τίθεσθαι τοὺς
ἀξιοῦντας τὰ εἶδη καὶ Ἀριστοτέλη βιαζόμενον καλῶν. εἰ δὲ δμωνύμως, πρῶτον 30
μέν πως τὸ δμωνύμως κατηγορούμενον εἶδος. οὐδὲ γάρ οὐδὲ δ κύων τοῦ τε
B 19^v χερσαίου τοῦ τε ἀστρώου εἶδος, ἀλλ’ δμώνυμος φωνή. τὸ δὲ καὶ τὰ εἶδη τοῖς
γενητοῖς δμοια λέγειν, παραδείγματα δντα οὖσιν εἰκόσιν, οὐ πάνυ τοι ἐσκεμ-
μένως εἰρηται, δέον μᾶλλον δμοίαν φάναι τὴν εἰκόνα τῷ παραδείγματι. δλως
δὲ καὶ εἰ δοθείη πάντα αὐτῷ ἀτοπώτατα δντα, καὶ οὕτως ἀσυλλόγιστα συμ- 35
περαίνει. οὐ γάρ εἰ ἀπαν γενητόν ἀπὸ ἀρχῆς ἐστιν δμοίας αὐτῷ εἶδει, τὰ δὲ

13 γενητόν L γενητόν B | 14 γενητών L γενητών B | 17 γενητόν L γενητόν B |
17. 20 γενητών L γενητών B | 23 γενητοῖς L γενητοῖς B | 27 προσέτι B πρό-
σεστι L | 28 γενητὰ L γενητὰ B | 33 γενητοῖς L γενητοῖς B | 36 γενητόν L
γενητόν B | 36 δμοίας L δμοίως B

εῖδη δμοια τῷ εἶδει τοῖς γενητοῖς, συλλογισμός τις ἔσται ἐξ ἀνάγκης τῷ ταῦτα εἶναι.

Μιχαῆλος. «Ἐπι πᾶσα γνῶσίς ἔστι περὶ τῶν ἀφθάρτων, ἀναγκαίων ὅν- 17, 1 τῶν τῷ μὴ δύνασθαι ἄλλως ἔχειν. τὰ δὲ φυσικὰ πάντα ἔστι φθαρτὰ καὶ μετα- 5 βλητά, συμβεβηκότα δύντα τῷ ἄλλως ἔχειν δύνασθαι. ἡ γνῶσις δρα οὐκ ἔσται περὶ τῶν φυσικῶν καὶ φθαρτῶν, ἀλλὰ τῶν ἀφθάρτων πέρι. ἀπέρ εἰσιν γι 10 ίδεαι.»

Ἀνδρόνικος. Περὶ τῶν ἀφθάρτων καὶ ἡμεῖς τὴν ἐπιστήμην φαμέν· τὴν 2 γὰρ ἐπιστήμην οἷμαί γε γνῶσιν ἐνταῦθα καλεῖν. ἐξ ἀναγκαίων γὰρ καὶ ἀΐδιων 10 καὶ οὐκ ἐνδεχομένων ἄλλως ἔχειν ἡ ἀπόδειξις, ἡ τὴν ἐπιστήμην κτώμεθα. οὐ μὴν διὰ τοῦτο καὶ τὰς ίδεας ἀνάγκη τίθεσθαι, ἀμα μὲν ὄμωνύμως τῶν καθ' ἕκαστα κατηγορουμένας, ὡστε καὶ κτησαμένοις τὴν ἐπιστήμην ἔκεινων οὕπω τὴν τῶν φυσικῶν ἐπιστήμην συμβήσεται κτήσασθαι, ἀμα δὲ καὶ τῷ τὰ καθόλου, τὰ γε ἐν τοῖς πολλοῖς συνωνύμως κατ' αὐτῶν κατηγορούμενα, 15 ίκανὰ πρὸς ἐπιστήμην ὑπάρχειν, ἀφθαρτα δύντα καὶ ταῦτα καὶ οὐκ ἐνδεχόμενα ἄλλως ἔχειν τῷ τε διαμένειν ἀεί. ἔως γὰρ ἂν ἢ τὸ πᾶν, ἀνθρωπος ἔσται καὶ Ἰππος καὶ βοῦς τῷ τε τὰς ὀλότητας ἀφθάρτους ἔχειν, κανέντος τὰ μέρη φθαρτά. ἀτοπον δὲ οὐδὲν τίθεσθαι τι τοιοῦτον· τὰ γὰρ ἀπλᾶ σώματα, ἀ στοιχεῖα φαμεν, τὰς ὀλότητας ἀφθάρτους ἔχοντα τὰ μέρη γε μὴν ἔχει φθαρτά. εἰ δὲ L 109^v 20 καὶ διὰ τὸ μηδέποτε φθαρήσεσθαι ἀΐδιά τις φαίη τὰ καθόλου, εὔλογά τε φήσει καὶ Πλάτωνι συνῳδά. δις ἐν τῷ Τιμαίῳ τοὺς θεούς φησιν »ἀθανάτους μὲν οὐκ εἶναι οὐδὲ ἀλύτους τὸ πάμπαν, οὗ τι γε μὴν λυθήσεσθαι γε οὐδὲ τεύξεσθαι θανάτου μοίρας«.

Εἰ δὴ τὰ καθόλου τοσαυταχῇ λέγειν ἐνδέχεται ἀΐδια, ἡ δὲ ἀπόδειξις ἐκ³ B 20 τοιούτων, ἡ τὴν ἐπιστήμην κτώμεθα, οὐκ ἀνάγκη, εἴπερ ἔστιν ἐπιστήμη, καὶ τὰ χωριστὰ εἶδη τιθέναι. ἀλλὰ καὶ τῶν εἰδῶν μὴ δύντων τῶν χωριστῶν ἐπιστήμη οὐκ ἀναιρεῖται· ἀλλὰ μὴν εἰ δὲν εἰσιν ἀρχαὶ καὶ αἴτια γνωριστικά, τούτων ἐπιστήμην εἶναι χρή· τῶν δὲ φυσικῶν εἰσιν ἀρχαὶ καὶ αἴτια γνωριστικά, καὶ τούτων δήπου ἐπιστήμην εἶναι ἀνάγκη. χωρίς δὲ τούτων εἰ τὴν ἐπιστήμην 30 περὶ τῶν ἀεί καὶ ώσαύτως ἔχόντων εἶναι φαμεν, τῇ δὲ περὶ φύσεως πραγματείᾳ περὶ τοῦ κινητοῦ δύντος ἢ τοιοῦτον ἡ σκέψις ἔστι — τοῦτο δὲ ἀεί ἢ τοιοῦτον ώσαύτως ἔχει — καὶ τὴν περὶ θέσεως θεωρίαν ἐπιστήμην ἀνάγκη εἶναι. διτι δὲ τὸ κινητὸν δὲν ἢ τοιοῦτο τῇ φυσικῇ ὑποκείμενον, δῆλον ἐξ δὲν τε τὴν φύσιν ἀρχὴν κινήσεως ὁρίζομεθα, ἐξ δὲν τε Θεόφραστός φησι περὶ 35 οὐδενὸς δύνει κινήσεως λεκτέον εἶναι τῷ φυσικῷ. εἰ δὲ τις τὴν περὶ φύσεως ἐπιστήμην φιλονεικῶν ἀναιρεῖ διὰ τὴν ἐν τοῖς φυσικοῖς μεταβολήν, τὴν Ἡρακλείτου θέσιν ἡ καὶ τὴν Κρατύλου συμβήσεται λέγειν αὐτῷ, τοῦ μὲν δὲς ἐν τῷ αὐτῷ ποταμῷ μὴ οἶόν τε ἐμβῆναι εἰπόντος, Κρατύλου δὲ μηδὲ ἀπαξ. εἰ

1 γενητοῖς L γεννητοῖς B | 9 γὰρ L τε B | 24 λέγειν L] B corr. λέγειν εξ λέγοντα | 30 περὶ τῶν L περὶ δὲν B | 33 φυσικῇ L φύσει B | 38 μηδὲ L μὴ B

3 Mich. Ap. Obiect. c. 5, 2 (*supra* p. 167, 7—10). | 21 Plat. Tim. XIII. 41b. | 37 cf. Plat. Cratyl. 402a. | 38 cf. Arist. Metaph. γ 5. 1010a, 7 sqq.

γάρ καὶ διὰ τὸ ἀριθμῷ μεταβάλλειν οὐκ ἐπιστησόμεθα, διὰ τὸ εἶδει μὴ μετα-
βάλλειν ἐπιστησόμεθα. τὸ δὲ καὶ τὰ φυσικὰ πάντα φθαρτὰ λέγειν ἡλίθιον
πάντη. τά τε γάρ οὐράνια σώματα ἀτίδια πάντως καὶ ἀφθαρτα. τά τε ἀπλά
σώματα, ἢ στοιχεῖα φαμεν, καν τὰ μέρη φθαρτὰ ἔχη, ἀφθαρτους γε μὴν
τὰς ὀλότητας ἔχει. καίτοι πολὺ κάλλιον ἦν διὰ ταῦτα μέγιστα μέρη τοῦ κόσμου 5
ὄντα καὶ τάλλα μικρὰ ὄντα φθορᾶς ἀπολύειν ἥ διὰ ταῦτα καὶ τῶν μεγίστων
καταγινώσκειν φθοράν. τὸ δὲ καὶ συμβεβηκότα λέγειν τὰ φυσικὰ πάντα οὐχ
ὑγιαίνοντος ἦν. τίνι γάρ καὶ συμβήσεται; τὸ γάρ συμβεβηκός τῶν πρός τι.

L 110 ἀλλὰ μὴν εἰ καὶ δοθείη τὸ τῶν φυσικῶν ἐπιστήμην μὴ εἶναι, τὰ διανοητά
— ταῦτα δ' εἰσὶ τὰ μαθηματικά — ἐπιστητὰ δήπου θήσουσι. καίτοι οὖτε ἥ 10
ἀριθμητική τὸν αὐτοαριθμόν θεωρεῖ, ἀλλὰ τὸν μαθηματικὸν ἀριθμόν, οὗθ' 20^v
B 20^v ἥ γεωμετρία τὸ αὐτομέγεθος, ἀλλὰ τὸ μαθηματικόν. τὸ δ' αὐτὸν καὶ ἐπὶ τῶν
ἄλλων. ἐπιστῆμαι δὲ πάντως αὗται, εἰ μὴ σύ γε, ὡς λῶστε, ἀλλως ἀξιοῖς.

* Εἰ δέ τις διὰ τὸ τὴν τῶν νοητῶν ἐπιστήμην βελτίω εἶναι πολλῷ τῶν
ἄλλων ἐπιστημῶν ταύτην μόνην ἐπιστήμην καλεῖ, τὰς δ' ἄλλας οὐχ ἀποδέχεται, 15
τὸ μὲν τὴν ἐπιστήμην ἔκεινην βελτίω εἶναι καὶ ἀκριβεστέραν καὶ ἡμεῖς τιθέ-
μεθα, ἀνωτέραν τε πασῶν τῶν ἄλλων οὖσαν ἐπιστημῶν καὶ μάλιστα ἐπιστήμην
καὶ θείαν. τό τε γάρ ὑποκείμενον, περὶ δὲ πραγματεύεται, νοητὸν καὶ θεῖόν
ἔστιν, ταῖς τε ἀρχαῖς ἀπλουστέραις πολλῷ χρῆται, τό τε εἰδος τῆς γνώσεως
ἀκριβέστερον ἔχει τῶν ἄλλων, καν ἥ μὲν τῷ δτι ὡς ἐπὶ τὸ πολύ, αἱ δὲ πολλαὶ 20
τῶν μαθηματικῶν τῷ διότι χρῶνται. καίτοι περὶ τούτου ἀπορήσειεν δὲν τις·
ἀλλ' ἔστω νῦν ἔκεινης τὸ δτι τοῦ διότι τῶν ἄλλων ἀκριβέστερον. οὐ μὴν διὰ
τοῦτο ἀπαξιώσομεν μὴ οὐ καὶ τὰς ἄλλας, δις ἔφην, ἐπιστήμας καλεῖν, εἰ μὴ
σύ γε ταύτας ὑπὸ πλούτου σοφίας ἐκ τοῦ σοῦ βιβλίου διέγραψας. δὲ δ' ἐν πολι-
τείαις Σωκράτης· δῆμα φησὶ ψυχῆς ὑπὸ τῶν ἄλλων ἐπιτηδευμάτων ἀπο- 25
τυφλούμενον καὶ κατορυττόμενον, διὰ τούτων μόνων, τῶν μαθηματικῶν
δηλαδή, ζωπυροῦται καὶ ἀνεγείρεται μυρίων δὲν κρεῖττον σωθῆναι σωματικῶν
ἀφθαλμῶν.

5 *Αλλ' ἵσως σὺ τῷ βελτίῳ τὴν σοφίαν εἶναι τῶν ἄλλων ἐπιστημῶν τὰς
ἄλλας οὐκ ἐθέλεις ἐπιστήμας ἀξιοῦν. οὐ γάρ οἰσθα σὺ τῶν ἐπιστημῶν ἄλλην 30
ἄλλης κατὰ πλείους τρόπους ἀκριβεστέραν τε οὖσαν καὶ προτέραν, ἐπιστήμας
γε μὴν ἀπάσας. ἥ τε γάρ τῷ διότι χρωμένη τῆς τῷ δτι ἀκριβεστέρα ἔστιν,
ἥ τε νοητὸν ἔχουσα τὸ ὑποκείμενον τῆς αἰσθητὸν ἔχούσης, ἥ τε ταῖς ἀρχαῖς
ἀπλουστέραις χρωμένη τῆς μετὰ προσθήκης τινός. ὅν αὐτὸς οὐδὲν εἰδὼς
ἐξελαύνεις μὲν φυσικήν, καταφρονεῖς δὲ τῶν μαθηματικῶν. ὥσπερ δὲ αὐτὸς 35
οὐρανὸν ὑπεραναβάς καὶ τοῦ Διός γενόμενος ὀπαδός τὸν μυστικὸν ἴαχον
L 110^v τοῖς περὶ ἔκεινον συγχορεύων θεοῖς, ἡμεῖς τε τοὺς ἀνθρώπους ἐφημέρους
B 21 καλεῖς καὶ περιφρονεῖς οὐ τὸν ἥλιον μόνον, ἀλλὰ καὶ τὴν ἀναστρον σφαῖραν
αὐτήν.

1 οὐκ ἐπιστησόμεθα . . . μεταβάλλειν L] B om. | 27 σωθῆναι L] B om.

Αλλὰ μὴν εἰ καὶ τὰς μαθηματικὰς διαγράψομεν, οὐδὲ οὕτως ἀνάγκη δι' αὐτὸς τὰ εἴδη τιθέναι. οὐ γάρ, εἰ τῶν μὲν ἀφθάρτων μόνων ἐπιστήμη ἔστι, τὰ δὲ εἴδη ἀφθάρτα, συλλογισμός τις ἔσται. ἐν γάρ δευτέρῳ σχήματι κατηγορικὸς οὐκ ἔστι συλλογισμός, εἰ μὴ ἐν τοῖς ἀντιστρέφουσιν. δπερ ἐνταῦθα 5 οὐκ ἔστιν. οὐ γάρ, εἴ τι ίδεα, ἀφθάρτον καὶ, εἴ τι ἀφθάρτον, ίδεα. πολλὰς γάρ καὶ ἄλλας οὐσίας οἱ περὶ Πλάτωνα — τὸν γάρ Ἀριστοτέλη σοῦ χάριν ἐώ — νοητὰς καὶ νοερὰς παρὰ τὰς ίδεας τίθενται, καὶ πρὸ τῶν εἰδῶν τὸ αὐτούν καὶ πρὸ γε ἐκείνου τὸ αὐτοέν. τὸ γάρ πρῶτον κατὰ Πρόκλον οὐκ ὅν, ἀλλ' ἐν μόνον. ὥστε καὶ τῶν εἰδῶν μὴ δύντων, αὐτῶν γε μὴν ἐπιστήμη ἔσται 10 ἀφθάρτων τε δύντων καὶ ἀξδίων. οὐκ ἀρα ἐξ δύν πρέθου, ἐξ ἀνάγκης δ βούλει συμβαίνει τῷ ταῦτα εἶναι.

Ἴσως οὖν νεμεσήσουσιν ἡμῖν πλεῖστοι· τοιαῦτα πρὸς σὲ λέγουσιν, ἀνθρωπον τὸ μαθῆτη τε καὶ βέβηλον. ταῦτὸν γάρ ἔστιν, ὡς εἰ καὶ πρὸς ἀγεωμετρήτους ἀποδεῖξεσιν ἀν ἔχρωμεθα γεωμετρικαῖς. συγγνώσονται δὲ δύως, ἀτε οὐ σοῦ 15 γε χάριν τοῦ ἀμαθοῦς, ἀλλὰ τῶν ἐντυγχανόντων τῷ βιβλίῳ, ὡς δὴ τοι λόγου ἔξιον ἔχοιεν ἀν ίδεῖν ἐν αὐτῷ, βαθυτέρων τε ἀπτομένοις ζητημάτων καὶ τὴν σὴν ἔξιν ὑπερβαλλόντων καὶ τὸν λόγον ἐσθ' δτε μηκύνουσι. τούτοιν μὲν οὖν σου τοῖν δύοιν λόγοιν δὲ μὲν πρῶτος ἀναίσθητόν σε ἀπέδειξεν, δὲ δὲ ἔτερος οὐδὲν συμπεραίνει. Ίδωμεν δέ σου καὶ τοὺς λοιπούς.

20 Μιχαῆλος. »Καὶ μὴν καὶ τὸ ἐπὶ πλέον ἀπαν οὐκ ἀντιστρέφει διὰ τὸ τῶν 18, 1 οὐκ ἀντιστρεφομένων τὸ ἔτερον πλείω περιέχειν καθολικώτερον ὅν. τὰ δὲ γένη καὶ τὰ εἴδη τῶν ἐπὶ πλέον δύντα καὶ καθολικώτερα περιέχει τὰ καθ' ἔκαστα ἐλάττω δύντα καὶ μερικώτερα. τὰ ἀρα εἴδη πρῶτα καὶ κυριώτερα τῶν καθ' ἔκαστα.«

25 Ἐανδρόνικος. Οὐδὲ ἐνταῦθα ἐξ ἀνάγκης ἐκ τῶν τεθέντων τῷ ταῦτα εἶναι 2 συμβαίνει τὸ τὰ εἴδη πρῶτα καὶ κυριώτερα τῶν καθ' ἔκαστα εἶναι, ἀλλὰ τὸ B 21^ν μὴ ἀντιστρέφειν μόνον. δ δὴ καὶ ἡμεῖς συγχωροῦμεν, ἣν περὶ τῶν ἐν τοῖς πολλοῖς καθόλου λέγης. εἰ δὲ περὶ τῶν χωριστῶν εἰδῶν, οὐ μόνον οὐδέν, L 111 ὡς είρηται, συμπεραίνεται, ἀλλὰ καὶ θάτερον τῶν λημμάτων φευδές. οὔτε 30 γάρ οὕτω καθόλου τὰ εἴδη φασὶν οἱ κομίσαντες, ὡς τῶν καθ' ἔκαστα περιεκτικά, ἀλλ' ἢ πλεῖστα μερικὰ τῇ μεθέξει ἔκείνων τοιαῦτα λέγεται. οἱ γάρ καθ' ἔκαστα ἀνθρωποι τῇ τοῦ αὐτανθρώπου μεθέξει ἀνθρωποι. καὶ ἀμα, εἰ καὶ δώσει τις τοῦτο, χαλεπὸν καὶ πλάσαι, πῶς περιέξει. εἰ μὲν γάρ δυνάμει, ἀτοπον· ἀτελέστερα γάρ τῶν καθ' ἔκαστα ἔσται ἐνεργείᾳ δύντων, δυνάμει γε 35 ἔκεινα δύντα. εἰ δ' ἐνεργείᾳ, γελοῖον· αἰσθητὰ γάρ ἔσται καὶ σωματοειδῆ καὶ ἀπειρον ἔκαστα, ἐξ ἀπειρων τῶν κατὰ μέρος συγκείμενον. οὕτω σύ, Κρόνε, τὰ Πλάτωνος οἰσθα, Πλάτωνι συνηγορῶν.

2 οὐ γάρ L εἰ γάρ B | 8 πρὸ γε L πρὸ τοῦ γε B | 19 Ίδωμεν δὲ L Ίδωμεν οὖν B | 32 αὐτανθρώπου L αὐτοανθρώπου B

20 Mich. Ap. Obiect. c. 5. 3. (*supra* p. 167, 11—14)